

بررسی تاثیر آموزش درس جمعیت و تنظیم خانواده بر آگاهی و نگرش دانشجویان دختر دانشگاه محقق اردبیلی و نگرش آنان بر جنسیت مدرس

مژگان غفاری مقدم^{۱*}، مهرناز مشعوفی^۲، افروز مردی^۳

^۱ کارشناس ارشد آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، اردبیل، ایران ^۲ عضو هیئت علمی دانشکده بهداشت،

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، اردبیل، ایران

* نویسنده مسئول. تلفن: ۰۴۵۱۵۵۲۰۴۷۷ فکس: ۰۴۵۱۵۵۱۲۰۰۴ ایمیل: m.gaffarimogadam@arums.ac.ir

چکیده

زمینه و هدف: واحد درسی جمعیت و تنظیم خانواده در دوره های مختلف دانشگاهی به منظور ارتقاء آگاهی و نگرش دانشجویان و افزایش قدرت تصمیم گیری آنان در زمینه باروری، بهداشت جنسی و تنظیم خانواده ارائه می شود. این مطالعه با هدف بررسی تاثیر آموزش درس جمعیت و تنظیم خانواده بر آگاهی و نگرش دانشجویان دختر دانشگاه محقق اردبیلی نسبت به موضوعات مربوطه و تعیین نگرش آنان در مورد جنسیت مدرس این درس انجام گرفت.

روش کار: در این مطالعه توصیفی- تحلیلی کلیه دانشجویان دختر دانشگاه محقق اردبیلی (۱۸۹ نفر) بوسیله پرسشنامه محقق ساخته در قبل و بعد از آموزش واحد درسی تنظیم خانواده تحت بررسی قرار گرفتند. داده ها با استفاده از روشهای آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: یافته ها نشان داد که ۸۸/۹ درصد دانشجویان در گروه سنی ۲۵-۲۰ سال قرار دارند؛ ۱۲/۷ درصد متاهل و ۲/۱ درصد از متاهلین دارای یک فرزند بودند. نتایج مطالعه اختلاف آماری معنی داری را بین نمرات آگاهی و نگرش قبل و بعد نشان داد ($p < 0.05$). اکثر دانشجویان دختر خواستار مدرس زن در این درس بودند. از دید دانشجویان بهترین زمان ارائه این درس سال اول تحصیل بود.

نتیجه گیری: بر اساس نتایج این بررسی ارائه آموزشهای تنظیم خانواده برای دختران با استفاده از روشهای آموزشی متنوع، مناسب و مستمر آموزشی در دانشگاهها مهمترین راه بالا بردن آگاهی و تغییر نگرش افراد و ایجاد انگیزه برای مشارکت فعال در امر تنظیم خانواده می باشد.

واژه های کلیدی: آموزش، آگاهی، نگرش، درس جمعیت و تنظیم خانواده، دانشجو

پذیرش: ۹۱/۹/۲۶

دریافت: ۹۱/۳/۲۴

مقدمه

شواهد نشان می دهد که در هر ثانیه ۴/۴ نفر به جمعیت جهان افزوده می شود [۲]. در کشور ما نیز رشد بی رویه جمعیت در اواخر دهه ۵۰ و اوایل دهه ۶۰ خورشیدی، دشواریهایی را پدید آورده است که امروز با گروه عظیم جوانان جویای کار و در آستانه ازدواج و همسران جوان آماده فرزند آوری نمود بیشتری یافته است [۳].

سلامتی حق انسان و بخش تلفیق یافته توسعه و پیشرفت جامعه است و در تحقق آن تعادل بین جمعیت و امکانات موجود که تعیین کننده شتاب و حرکت به سوی توسعه اقتصادی و اجتماعی می باشد، اجتناب ناپذیر است [۱].

موضوعات مربوط به درس جمعیت و تنظیم خانواده و تعیین نگرش دانشجویان در مورد جنسیت مدرس واحد مربوطه در سال ۱۳۸۹ انجام شد.

روش کار

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی-تحلیلی بود و کلیه دانشجویان دختر (۱۸۹ نفر) دانشگاه محقق اردبیلی که واحد تنظیم خانواده را در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۰-۸۹ با پژوهشگر انتخاب کرده بودند از طریق پرسشنامه در قبل از آموزش درس تنظیم خانواده و پس از پایان آن مورد بررسی قرار گرفتند. دانشجویان از ۴ دانشکده ادبیات، فنی، کشاورزی و علوم بودند. این درس در قالب یک واحد درسی ۱۷ ساعته به دانشجویان ارائه شد.

ابزار گردآوری پرسشنامه محقق ساخته بود که با مشورت افراد صاحب نظر طراحی گردید. قسمت اول شامل ۱۱ سوال در خصوص اطلاعات دموگرافیک دانشجویان و قسمت دوم شامل ۶ سوال مربوط به آگاهی و ۶ سوال مربوط به نگرش بود. در نمره گذاری حیطه آگاهی به هر پاسخ صحیح نمره یک و به هر پاسخ غلط نمره صفر تعلق گرفت و از مجموع نمرات کسب شده نمره کل آگاهی (حداقل نمره صفر و حداکثر نمره ۶) محاسبه شد. میزان آگاهی بر اساس نمرات به سه گروه خوب (بالتر از ۴)، متوسط (۳-۴) و ضعیف (کمتر از ۳) رتبه بندی شد. در خصوص سوالات نگرش، پاسخ ها به دو دسته مثبت و منفی تقسیم شدند و به سوالات مثبت نمره یک و به سوالات منفی نمره صفر تعلق گرفت و میانگین پاسخ ها با حداقل نمره صفر و حداکثر نمره ۶ محاسبه گردید و مانند سوالات آگاهی رتبه بندی گردید. به منظور یکسان سازی آموزش، در ابتدای ترم تحصیلی و قبل از شروع کلاسها کلیه دانشجویان دختر که واحد درسی تنظیم خانواده را با پژوهشگر انتخاب کرده بودند، پرسشنامه مزبور را تکمیل کردند و در پایان ترم تحصیلی مجدداً توسط همان

بر طبق سرشماری سال ۱۳۸۵ در حال حاضر جمعیت کشور به بیش از ۷۰ میلیون نفر با نرخ رشدی نزدیک به ۱/۷ درصد رسیده است که نشان دهنده رشد بسیار سریع جمعیت می باشد [۴]. مطالعات نشان داده اند متوسط دو برابر شدن جمعیت در کشورهای توسعه یافته بیش از دوپست سال بوده، در حالی که این مدت در ایران در حدود ۲۵ سال است. لذا پیش بینی می شود جمعیت کشور ایران در کمتر از ۲۰ سال آینده به ۱۰۰ میلیون نفر برسد [۵].

یکی از راهکارهای مهم برای جلوگیری از انفجار جمعیت آموزش تنظیم خانواده و بالا بردن سطح آگاهی افراد بالاخص جوانان می باشد [۶]. می دانیم آموزش اصل اجتناب پذیری در ارتقای دانش و بهبود نگرش بشمار می رود [۷]. ارتقای آگاهی و نگرش زنان از طریق آموزش سبب افزایش قدرت تصمیم گیری آنان در زمینه باروری بهداشت جنسی و تنظیم خانواده می شود که این به نوبه خود برای موفقیت درازمدت برنامه های جمعیتی ضرورت دارد [۸]. و از آنجا که آموزش برنامه تنظیم خانواده فرآیندی است که نگرش و رفتار افراد را تغییر می دهد بنابراین عملکرد آنان اثرات مطلوب می گذرد [۹]. دانشجویان نیز جزو گروه های مرجع جامعه و آینده سازان کشور می باشند [۱۰]. و از جمله برنامه های آموزشی پیش بینی شده برای این قشر، آموزش واحد درسی جمعیت و تنظیم خانواده به ارزش یک تا دو واحد در مجموعه دروس عمومی و الزامی همه رشته ها و دوره های تحصیلی در همه دانشگاه های کشور می باشد [۶]. هم اکنون دانشجویان بخش قابل توجهی از جمعیت در آستانه ازدواج محسوب می گردند که آگاهی شان نقش مهمی در حسن اجرای برنامه های تنظیم خانواده خواهد داشت و نتایج این تحقیق می تواند اطلاعات موثری را در اختیار برنامه ریزان درسی آموزش عالی و نیز مسئولان بهداشتی قرار دهد. به همین منظور، این مطالعه با هدف تعیین آگاهی و نگرش دانشجویان دختر در خصوص

از بین کل دانشجویان ۱۸۷ نفر (۹۸/۹٪) معتقد بودند ارائه این واحد درسی برای آنان لازم بوده و ۲ نفر (۱/۱٪) لزومی برای ارائه این درس نمی دیدند. در خصوص بهترین زمان ارائه این واحد درسی از دانشجویان سوال گردید که نتایج آن در نمودار ۱ آمده است. همانگونه که مشخص است بیشتر افراد (۲۱/۷٪) معتقدند ترم یک بهترین زمان ارائه این درس است.

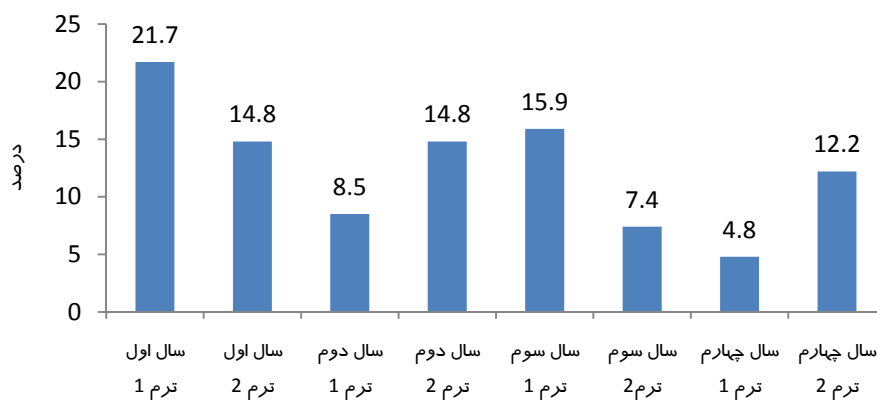
پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفتند. البته قبل از تکمیل پرسشنامه، به دانشجویان در مورد هدف طرح و نحوه تکمیل پرسشنامه توصیه های لازم داده شد. تحلیل داده ها از طریق نرم افزار SPSS-12 و با استفاده از آزمون تی- زوج انجام شد.

یافته ها

از ۱۸۹ دانشجوی دختر ۸۸/۹٪ در رده سنی ۲۰-۲۵ سال قرار داشتند، که از این تعداد ۱۲/۷٪ متاهل بوده و ۲/۱٪ از متاهلین دارای یک فرزند بودند (جدول ۱).

جدول ۱. توزیع فراوانی سنی، وضعیت تاهل و تعداد فرزندان افراد مورد بررسی (N=۱۸۹)

	تعداد فرزندان			وضعیت تاهل		سن / سال			
	بیش از یک فرزند	یک فرزند	بدون فرزند	متاهل	مجرد	کمتر از ۲۰ سال	۲۰-۲۵ سال	بالاتر از ۲۵ سال	
تعداد	۰	۴	۱۸۵	۲۴	۱۶۵	۱۹	۱۶۸	۲	
درصد	۰	۲/۱	۹۷/۹	۱۲/۷	۸۷/۳	۱۰/۱	۸۸/۹	۱/۱	
میانگین		۱/۰۲		-			۲۱/۰۸		
انحراف معیار		۰/۱۴		-			۱/۴۴		

نمودار ۱. توزیع فراوانی نظر دانشجویان در خصوص بهترین زمان ارائه واحد درسی جمعیت و تنظیم خانواده

در ارائه روشهای تنظیم خانواده کارکنان مراکز مشاوره قبل از ازدواج (۷۳/۵٪) ذکر کردند. در مورد لزوم آشنایی دختران و پسران با روشهای تنظیم خانواده قبل از ازدواج سوال گردید که همه دانشجویان بر لزوم این آشنایی تاکید داشتند و سن مناسب را برای آموزش ۱۸-۲۰ سال عنوان نمودند (جدول ۲).

از کل دانشجویان ۳۴/۴٪ ایده آل ترین وسیله پیشگیری از بارداری را قرص های خوراکی ضدبارداری عنوان کردند. بیشتر دانشجویان (۲۷٪) محیط دانشگاهی را به عنوان منبع کسب اطلاعات خود در زمینه تنظیم خانواده بیان نمودند و کمترین (۰/۵٪) منبع کسب اطلاعات رسانه های ارتباطی (رادیو و تلویزیون و غیره). همچنین بهترین مشاور را

جدول ۲. فراوانی توزیع سن مناسب برای ارائه آموزشهای تنظیم خانواده برای دختران و پسران

گروه بندی سنی		جمع کل		سن مناسب ارائه آموزش های تنظیم خانواده
بیشتر از ۲۰ سال	۱۸-۲۰	جمع کل	کمتراز ۱۸ سال	
۹	۱۳۹	۱۸۹	۴۱	
(۴/۸٪)	(۷۳/۵٪)	(۱۰۰٪)	(۲۱/۷٪)	

در این بررسی حداکثر نمره سنجش آگاهی نمره ۶ بود. بر همین اساس افراد مورد پژوهش طبق امتیاز آگاهی به سه گروه ضعیف (کمتراز ۲)، متوسط (بین ۳-۴) و خوب (بیشتر از ۴) تقسیم شدند. همانطور که در جدول ۴ مشاهده می شود، قبل از آموزش سطح آگاهی خوب در حد ۳۲/۸٪ بوده است ولی بعد از آموزش به ۴۴/۹۷٪ افزایش یافت.

آگاهی دانشجویان در خصوص برخی از مباحثی که در این درس برای دانشجویان ارائه می گردد، سوال شد که نتایج آن در جدول ۳ آمده است. بطوریکه مشاهده می شود نمرات آگاهی دانشجویان مورد پژوهش نسبت به سوالات مطرح شده قبل و بعد از آموزش اختلاف معنی داری را نشان داد.

جدول ۳. فراوانی توزیع آگاهی (پاسخ صحیح) دانشجویان در پاسخگویی به سوالات قبل و بعد از آموزش (N=۱۸۹)

سوال آگاهی سنجی	قبل از آموزش	بعد از آموزش
روشهای پیشگیری از بارداری کدامند؟	۱۷۶(۹۳/۱)	۱۸۹(۱۰۰)
روش ایده آل پیشگیری از بارداری کدام است؟	۴۳(۲۲/۸)	۱۰۵(۵۵/۶)
بیشترین ضریب شکست و کمترین اطمینان با کدام روش می باشد؟	۷۲(۳۸/۱)	۱۰۶(۵۶/۱)
بهترین روش برای حفاظت در برابر بیماریهای آمیزشی وایدز کدام می باشد؟	۹۰(۴۷/۶)	۱۷۶(۹۳/۱)
مناسب ترین روش پیشگیری برای خانم تازه ازدواج کرده کدام است؟	۶۵(۳۴/۴)	۱۵۷(۸۳/۱)

جدول ۴. توزیع فراوانی سطح نمرات آگاهی دانشجویان

امتیاز آگاهی	قبل از آموزش		بعد از آموزش	
	مطلق	نسبی	مطلق	نسبی
خوب (بالای ۴)	۶۲	۳۲/۸۰٪	۸۵	۴۴/۹۷٪
متوسط (۳-۴)	۸۶	۴۵/۵۰٪	۸۹	۴۷/۰۸٪
ضعیف (کمتراز ۲)	۴۱	۲۱/۶۹٪	۱۵	۷/۹۳٪
کل	۱۸۹	۱۰۰٪	۱۸۹	۱۰۰٪

می دانند. همچنین حداکثر نمره سنجش نگرش ۶ بود و امتیاز کمتر از ۲ نگرش ضعیف، امتیاز بین ۳-۴ متوسط و امتیاز بالای ۴ سطح نگرش خوب تقسیم بندی گردید. بطوری که نتایج نشان داد قبل از آموزش ۹۴/۱۷٪ دانشجویان دارای نگرش خوبی در خصوص روشهای پیشگیری بودند که بعد از آموزش به ۹۶/۲۹٪ ارتقاء یافت (جدول ۶).

نظر دانشجویان در خصوص سوالات نگرش سوال گردید که نتایج آن در جدول ۵ آمده است، همانگونه که مشخص است ۹۶/۳٪ از دانشجویان استفاده از روشهای پیشگیری از بارداری را یکی از ضروریات تشکیل خانواده می دانند. همچنین به اعتقاد آنان پیشگیری از بارداری فقط وظیفه زنان نیست (۹۸/۹٪). در ضمن ۹۹/۵٪ از دانشجویان مدرسان زن را در تدریس این درس برای دختران مناسب

بین نمرات آگاهی و نگرش قبل و بعد از آموزش
اختلاف معنی داری وجود دارد که نشانه تاثیر مثبت
آموزش است (جدول ۷).

جدول ۵. مقایسه توزیع فراوانی نگرش دانشجویان در پاسخگویی به سوالات نگرش (N=۱۸۹)

سوالات پرسشنامه نگرش سنج		کاملاً موافق و موافق		کاملاً مخالف و مخالف		بی نظر
قبل	بعد	قبل	بعد	قبل	بعد	بعد
۱۷۶	۱۸۴	۵	۲	۸	۵	استفاده از روشهای پیشگیری از بارداری پس از تشکیل خانواده ضروری می باشد.
٪۹۳/۱	٪۹۶/۳	٪۲/۶	٪۱/۱	٪۴/۲	٪۲/۶	
۴	۱	۱۷۹	۱۸۷	۶	۱	پیشگیری از بارداری فقط وظیفه زنان است.
٪۲/۱	٪۰/۵	٪۹۴/۷	٪۹۸/۹	٪۳/۲	٪۰/۵	
۱۷۶	۱۷۹	۱	۴	۱۲	۶	بهبود وضعیت جامعه با انجام تنظیم خانواده میسر است.
٪۹۳/۱	٪۹۴/۷	٪۰/۵	٪۲/۱	٪۶/۳	٪۳/۲	
۱۶۳	۱۷۲	۱۰	۱۱	۱۶	۶	تنظیم خانواده یکی از راه های مطمئن و ضروری برای کنترل جمعیت است.
٪۸۶/۲	٪۹۱	٪۵/۳	٪۵/۸	٪۸/۵	٪۳/۲	
۱۸۵	۱۸۸	۱	۰	۳	۱	مدرسان زن در تدریس این درس برای دختران مناسب است.
٪۹۷/۹	٪۹۹/۵	٪۰/۵	۰	٪۱/۶	٪۰/۵	

جدول ۶. توزیع فراوانی سطح نمرات نگرش دانشجویان

امتیاز نگرش	قبل از آموزش		بعد از آموزش	
	مطلق	نسبی	مطلق	نسبی
خوب (بالای ۴)	۱۷۸	٪۹۴/۱۷	۱۸۲	٪۹۶/۳۹
متوسط (۳-۴)	۹	٪۴/۷۶	۶	٪۳/۱۷
ضعیف (کمتر از ۲)	۲	٪۱/۰۵	۱	٪۰/۵
کل	۶۰	٪۱۰۰	۶۰	٪۱۰۰

جدول ۷. مقایسه نمرات آگاهی و نگرش دانشجویان مورد بررسی قبل و بعد از آموزش از طریق آزمون t زوج (pair t test) (N=۱۸۹)

شاخص آماری	قبل از آموزش		بعد از آموزش		نتیجه آزمون t
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	
نمره آگاهی	۳/۶۸	۱/۳۵	۴/۳۴	۱/۱۸	p=۰/۰۰
نمره نگرش	۵/۶۲	۰/۸۰	۵/۷۸	۰/۵۶	p=۰/۰۱

بحث و نتیجه گیری

آگاهی دادن به افراد، تغییر نگرش و ایجاد انگیزه و در نهایت تغییر عملکرد خانواده ها در زمینه اهداف تنظیم خانواده از راهکارهای مهم کنترل جمعیت محسوب می شوند و آموزش در این میان از جایگاه والایی برخوردار است [۱۱]. آموزش دانشجو درباره روشهای مختلف کنترل جمعیت و نیز آموزش روش تدریس برای آنان به نحوی که بتواند به قشرهای مختلف اجتماع انتقال دهند بسیار اساسی است [۶].

ارتقای آگاهی و نگرش زنان از طریق آموزش، سبب افزایش قدرت تصمیم گیری آنان در تمام سطح زندگی، بخصوص در زمینه باروری، بهداشت جنسی و تنظیم خانواده می شود [۸]. یافته های پژوهش نشان داد که میانگین سن دانشجویان ۲۱ سال بود که موید این مطلب است که بیشتر فعالیتهای تنظیم خانواده باید بر روی آموزش جوانان متمرکز کردند. همچنین ۷۳/۵٪ از دانشجویان، کارکنان مراکز مشاوره قبل از ازدواج را

بطوریکه در پژوهشی در استونی حضور پزشک خانواده و شروع آموزش از سنین پایین و استفاده از رسانه های گروهی را در امر آموزش ضروری می‌داند [۱۶].

اکثر دانشجویان (۹۹/۵٪) ترجیح دادند که جنسیت مدرس این درس زن باشد. از آنجایی که عرف و فرهنگ جامعه نیز حکم می‌کند که خانم‌ها برای در میان گذاشتن مسائل بهداشتی و جنسی و نیز سوال در مورد این مقولات به دلیل شرم و حیا، با همجنس خود بیشتر احساس راحتی می‌کنند، پس به نظر می‌آید که انتخاب مدرس زن در این واحد درسی پسندیده تر باشد، که در مطالعه ملیحه جعفری و همکاران با عنوان «نقش آموزش درس جمعیت و تنظیم خانواده در دانش و نگرش دانشجویان دختر دانشگاه تبریز» نشان از آن داشت که به دلیل نقش مثبت مدرسی درسی زن در افزایش و دانش نگرش دانشجویان دختر ترجیح دادند جنسیت مدرس واحد درسی مربوطه زن باشد [۱۷]. همچنین زمان ارائه این درس برای آنها مهم بود و تمایل داشتند که در سالهای اول تحصیل ارائه شود این در حالی است که در مطالعه دواتی و همکاران بهترین زمان ارائه این واحد درسی را سال آخر تحصیل عنوان کردند که به نظر می‌رسد علت آن وجود افراد متاهل و یا در شرف ازدواج و احساس نیاز بیشترشان باشد [۱۸].

مطالعات گوناگون در ایران و سایر کشورها، نشان دهنده تأثیر مثبت آموزش بر آگاهی و نگرش افراد نسبت به مسائل تنظیم خانواده و بهداشت باروری می‌باشد. نتایج مطالعه ای در کلمبیا بر روی جوانان شهری در زمینه بهداشت جنسی، پیشگیری از بارداری‌های ناخواسته و بیماریهای مقاربتی صورت گرفته نشان دهنده تأثیر مثبت آموزش در ارتقاء و بهبود کیفیت دانش و نگرش جوانان می‌باشد [۱۹].

یافته های پژوهش حاضر نشان داد که آموزش باعث افزایش میزان آگاهی و نگرش دانشجویان نسبت به روشهای پیشگیری از بارداری می‌شود. این

بهترین مشاور در ارائه روشهای پیشگیری از بارداری می‌دانند و ۲۷٪ محیط دانشگاه را بهترین مکان برای ارائه اطلاعات در این زمینه بیان کردند. در حالیکه مطالعه موقر و همکاران که با هدف بررسی تأثیر آموزش درس جمعیت تنظیم خانواده بر آگاهی و نگرش دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد آبادان نسبت به روشهای پیشگیری از بارداری انجام شد، نتایج نشان داد که بیشتر دانشجویان، دوستان و اقوام را به عنوان منبع کسب اطلاعات خود در زمینه تنظیم خانواده بیان نمودند (۲۲/۶) و کمترین منبع کسب اطلاعاتشان (۹/۴٪) پزشکان بودند [۱۲]. همچنین مطالعه فاتهان^۱ و همکاران نیز که تحت عنوان «بررسی آگاهی، نگرش و عملکرد دانش آموزان دبیرستانی ۱۷-۱۵ ساله نسبت به تنظیم خانواده» در اتیوپی انجام شد مشخص گردید که منبع کسب اطلاعات در ۳۷/۸٪ از طریق مدرسه و ۱۲/۷٪ از طریق رسانه های ارتباط جمعی بوده است [۱۳]. البته در بعضی کشورها آموزش در خصوص تنظیم خانواده از سطح دبیرستان آغاز می‌گردد [۱۴].

همه این مطالعات بیانگر این می‌باشد که آموزش روشهای تنظیم خانواده به دانشجویان که سهم عمده‌ای از قشر جوان و در آستانه ازدواج جامعه را تشکیل می‌دهند نقش مهمی در تامین سلامت از یک سو و ایجاد هماهنگی بین رشد جمعیت و امکانات اجتماعی و فرهنگی کشور دارد [۱۵].

بر اساس یافته های پژوهش اکثر دانشجویان (۷۳/۵٪) سن مناسب برای ارائه آموزشهای تنظیم خانواده را برای دختران و پسران جوان ۱۸-۲۰ سالگی عنوان کردند. لذا استفاده از روشهای آموزشی متنوع، مناسب و مستمر آموزشی در مدارس، دانشگاهها مهمترین راه بالا بردن آگاهی و تغییر نگرش افراد و ایجاد انگیزه در آنان به منظور مشارکت فعال در امر تنظیم خانواده می‌باشد،

^۱ Fantahun

به ۸۱٪ افزایش یافت [۲۲]. همچنین در مطالعه دوناتی و همکاران نیز بعد از اجرای یک برنامه آموزشی ۴ ماهه در دبیرستانهای رم ایتالیا، میزان پاسخ دهی دانش آموزان به سوالات آگاهی و نگرش در زمینه روشهای پیشگیری از بارداری و بهداشت باروری از ۲۵-۲۰٪ به ۱۰۰-۷۰٪ افزایش یافت [۲۳]. مطالعه حاضر نیز موید این مطلب است که بیشتر فعالیتهای تنظیم خانواده باید بر روی آموزش جوانان متمرکز گردد.

در کل نتایج پژوهش حاضر بیانگر آن است که آموزش درس تنظیم خانواده می تواند میزان آگاهی دانشجویان را نسبت به تنظیم خانواده بالا برده و نگرش آنان را کاملاً مثبت نماید که در نتیجه در کنترل جمعیت و بهداشت باروری کشور تاثیر مستقیم دارد و حتی با برنامه های آموزشی کوتاه مدت امکان تغییر نگرش های بهداشتی افراد وجود دارد.

یافته مشابه نتایج تحقیقات طاووسی در بررسی «میزان تاثیر آموزش تنظیم خانواده بر مشارکت مردان بر روی کارکنان مرد دانشکده علوم پایه جهاد دانشگاهی خواجه نصیر» می باشد. در مطالعه مذکور، نمره آگاهی بطور معنی داری از ۲۲/۶٪ قبل از آموزش به ۳۷/۳٪ بعد از آموزش افزایش یافت [۲۰]. همچنین مطالعه رحیمی کیا و همکاران نیز آموزش تنظیم خانواده را باعث افزایش آگاهی نمونه های مورد مطالعه و بهبود نگرش در خصوص استفاده از روشهای پیشگیری از بارداری اورژانسی بر شمرده است [۲۱].

در مطالعه دیگری که توسط عباسقلیزاده و همکاران با هدف «بررسی تاثیر آموزش تنظیم خانواده از طریق مطالعه جزوه آموزش بر میزان آگاهی زنان در شهر اردبیل» انجام شد، نتایج نشان داد که میزان آگاهی مادران در خصوص نحوه شروع استفاده از قرص، قبل از آموزش ۶۰٪ بوده که بعد از آموزش

References

- 1- Parsinia M, Ashkvari P, Babai G. Evaluating KAP of family in female student's Karaj : Medical Science Journal of Islamic Azad Univesity - Tehran Medical Branch. 2009; (1): 69.
- 2- Real Time World Statistics. 2005. Available from :URL: <http://www.worldometers.info/fa/>
- 3- Spanda A, Shirpak KH, Eyvaz khani Sh, etal. Majmue Amoazesh-hayeh omoomie behdasht-e Barvari. Andishmand Publication. 2001: 120
- 4- Statistics Center of Iran, Results Census. 2006: 2
- 5- Roshani A. Evaluating KAP of Teachers to family planning in Rasht. Gilan University of Medical Sciences journal. 2004; 49: 330-37
- 6- Shojai TH, Ebadiazar F. Population, Family Planning, Fertility Health. 1th ed. Samat publication. Tehran. 2001: 33-34
- 7- Helmseresht P, Delpishe E. Health and family planning. 4th ed. chehr publication. Tehran. 1999: 152
- 8- Santelli JS, Lowwry R, Brener ND, Robin L. The association of sexual behavior with socioeconomic status, family structure, and race/ethnicity among US adolescents. Am J Public Health. 2000; 90(10): 1582-8
- 9- Hajian K, Asnafi N. Population and Family plannin, Salemi Publication. Tehran. 2005: 41: 225
- 10- German A. Population and reproductive health where do we go next?. Am J Puplic Health. 2000; 90: 1845-47.
- 11- Shakeri N. Population, Fertility and Family planning. Jame'eh Negar Publication. Tehran. 2003: 34
- 12- Movaghar M, Soltanian A, Movaghar M. Effect of Population and Family Planning Course on Knowledge and attitude Of Female Students. The Journal of Strides in Development of Medical Education. 2007: 4(1): 44-50
- 13- Fantahun M, Chaha F, Loha M. knowledge,attitude and practice of family planning among senior high school students in north Gonder.Ethiop Med J. 1995; 33(1): 21-9.

- 14- Woynarowska B, Malkowska A, Tabak I. Sexual behaviour among adolescents age 16 and 18 years in Poland in 2005. *Ginekol Pol.* 2006; 77(9): 667-77
- 15- Alimohammadzadeh KH, Farzadi Z. *Comprehensive Textbook of Family planning.* Publications Fardos. Tehran. 2001: 3
- 16- Kalada R, Sarapun H, Pikk A, Lember M. Sex education and contraceptive methods: knowledge and sources of information among the Estonian population. *Adv Contracept.* 1998; 14(2): 121-30
- 17- Jaffari M, Adib Y, Fathiazar E. The Role of Population and Family Planning Course in Knowledge and Attitude of Female Students in Tabriz University. *Iranian Journal of Medical Education.* 2009; 9(2): 105-113.
- 18- Davati A, Jaffari F. The survey in students of Tehran University about family planning Bimonthly of Ficaial Puplication Medical Daneshvar. 1387: 16(77): 15-22
- 19- Perez F, Dabis F. HIV prevention in Latin America: reaching youth in Colombia. *AIDS Care.* 2003; 15(1): 77-87.
- 20- Tavoosinickabadi M. The effect of family planning education on men coordination in family planning [Dissertation]. Medical University Tarbiat Modarress, Tehran. 1999: 6
- 21- Rahimikian F, Moshrefi M, Mirmohammadali M, Mehran A, Amelvalizadeh M. Effects of emergency contraceptive methods education on the knowledge and attitudes of the health care staff. *The Journal of faculty of nursing & midwifery.* 2007; 13: 53-59.
- 22- Abbasgholizadeh N, Barak M, Mirzarahimi M, Valizadehhagghi E. Comparing the effectiveness of attendance education of women (15-49years) in Ardabil health centers about family planning after and before study pamphlet. *Research & Scientific Journal of Ardabil University of medical Sciences.* 2003; 2(36):7.
- 23- Donati S, Gradolfo M, Spinelli A, Medda E. knowledge, Attitude and practice of family planning among senior high school students in north Gonder. *Ethiop Med J.* 1995; 33(1): 21-9.

Effect of Population and Family Planning Course on Knowledge and Attitude of Female Students in Mohaghegh Ardabili University and Their Attitudes Towards Teacher's Gender

Gaffarimoggadam M^{1*}, Mashoufi M², Mardi A²

1 MSc in Health Education, School of Public Health, Ardabil University of Medical Sciences, Ardabil, Iran.

2 Academic staff, School of Public Health, Ardabil University of Medical Sciences, Ardabil, Iran.

* Corresponding Author. Tel: +984515520477 Fax: +984515512004 E-mail: m.gaffarimoggadam@arums.ac.ir

Received: 13 Jun 2012 Accepted: 16 Dec 2012

ABSTRACT

Background & Objectives: Population and family planning course is given for university students in order to promote students' knowledge and attitude and improve decision ability of students on fertility, sexual health, and family planning. This study aimed to investigate the effect of population and family planning course on knowledge and attitude of Mohaghegh Ardabili university female students toward related subjects and to determine attitude of students about instructor's gender.

Methods: In this cross-sectional study, all the female students of Mohaghegh Ardabili University (189 individuals) were studied before and after teaching "population and family planning" course using researcher made questionnaire and data were analyzed using SPSS 12.

Results: Results showed that 88.9% of students aged from 20 to 25 years. 12.7% were married and 2.1% of married students had only one child. There were statistically significant differences between knowledge and attitude of students before and after teaching ($p < 0.05$). The majority of female students (99.5%) preferred female teachers. From the student point of view first year of the study is the best time for this course.

Conclusion: According to the results of this study, teaching family planning courses by different, appropriate, and continues methods in universities is the most important approach to increase student knowledge and attitude and motivate them for active cooperation in family planning programs.

Keywords: Education; Knowledge; Attitude; Family Planning and Population Course; Student